

Svagest er afgjort den sidste Del, men det skal indrømmes, at dette Stof i alt væsentlig ikke hører hjemme i en populær Bog. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om man ikke i den Slags Arbejder burde søge at indføre noget mere om det videnskabelige Arbejde og dets Resultater, end Tilfældet sædvanligvis er. Der er utvivlsomt en hel Del Læsere, som vilde sætte Pris paa at faa noget at vide ogsaa paa dette Punkt.

Iøvrigt er Bogen i alle Henseender tiltalende. Man faar et stærkt Indtryk af den Indsats, som Ekspeditionsdeltagerne har ydet fysisk, intellektuelt og moralsk, og man maa med Glæde konstatere, at en ny Generation af Grønlandsforskere er rede til at tage Arbejdet op, hvor den foregaaende standsede.

Bogen indeholder spændende Begivenheder, Beretninger om Mænds Kamp mod utrolige Vanskeligheder og Farer, men den er behagelig fri for melodramatiske Udpenslinger af saadanne Episoder.

Udstyret er smukt, Billedstoffet fortrinligt og det ledsagende Kort tilstrækkelig til Orientering under Læsningen.

Alt i alt en smuk Forøgelse af den danske Grønlandslitteratur, som ikke mindst i Øjeblikket bør finde en god Modtagelse i den danske Læseverden.

Niels Nielsen.

L. Brøitfuss: *Arktis. The Arctic.* 196 S. (26×19 cm), 2 Kort. Verlag von Dietrich Reimer. Berlin 1939. Pris: RM. 25.

Værket indledes med en kort Oversigt over de arktiske Omraader, deres fysiske og kulturgeografiske Hovedtræk samt nogle Bemærkninger om Polarforskningen og dens Metoder. Fremstillingen er meget koncentreret, og giver de væsentlige Oplysninger, som f. Eks. Lærebogsforfattere maatte have Brug for.

Forfatterens Hovedopgave har imidlertid været at udarbejde en Liste over de vigtigste Rejser og andre Begivenheder i Arktis, siden de europæiske Folk for første Gang begav sig ud i disse Egne. Hver enkelt Rejse er behandlet ganske kort med Angivelse af Nationalitet, Arbejdsplads, Teknik og Resultater. Man begynder med Vikingerejserne i det 9. Aarh., og Oversigten er ført frem til 1938. En saadan Oversigt bringer naturligvis ikke noget nyt, men det er praktisk at have et Værk, hvor man let og hurtigt finder de vigtigste Data vedrørende Polarlandenes Udforskning og deres erhvervmæssige og politiske Udvikling.

De to ledsagende Kort er udført i Maalestokken 1:10,000,000. Det ene indeholder de vigtigste Rejseruter med Angivelse af frit-

sejlende Skibes Ruter, Driftruter, Slæde- og Baadrejser samt Luftfarter. Endvidere er indtegnet Overvintringssteder og Stederne for Skibsforlis. Dertil kommer saa Stationerne i de internationale Polaraar henholdsvis 1882—83 og 1932—33. Langs Kysterne er angivet Tidspunkterne for Opdagelser og Kortlægninger samt Navnene paa de Rejsende, under hvis Ledelse disse Arbejder er udført. Man faar herigennem et yderst instruktivt Billede af Polarregionens Opdagelseshistorie, og navnlig springer det i Øjnene, hvilken Betydning de sidste 15 Aars Luftfart over de arktiske Egne har haft. Endnu er dog ca. 1 Million km² udforsket, og navnlig gælder dette de store Omraader mellem Nordpolen og Asiens nordøstlige Hjørne.

Det andet Kort er geografisk meget værdifuldt, især hvad angaar Havene og Klimaforholdene. Ganske vist er en Del af Dybdeangivelserne i Polhavet hypotetiske, men man har dog efterhaanden faaet saa righoldige Oplysninger, at Hovedtrækkene af Havbundens Relief er kendt.

Det mest karakteristiske Forhold i saa Henseende er Forekomsten af et vældigt Bækken med Dybder paa over 5000 m, som indtager ca. 1½ Million km² omkring Nordpolen. Dette Bækken ligger ekscentrisk for Polen og har sin største Udstrækning langs 140° v. L., altsaa ned mod Alaskas Kyst. Det er til alle Sider lukket af grunde Omraader, i Reglen under 500 m, og kun gennem det smalle Grønlandshav mellem Spitsbergen og Grønland er der en nogenlunde let passabel Forbindelse med de øvrige Verdenshave. Man faar her for første Gang en overskuelig og nogenlunde paalidelig kartografisk Fremstilling af den vældige shelf langs Eurasiens Nordkyst, vel nok det største Shelfomraade paa Jorden.

Af Kortets øvrige Angivelser kan nævnes Juliisothermer, Skovgrænse, Grænse for stadig Frostbund, Grænse for Drivis, varme Overfladestrømme, varme Dybdestrømme, kolde Strømme og blandede Strømme. Alene disse 2 Kort vil bevirke, at Værket vil blive brugt meget. De indeholder en meget stor Del af de Oplysninger, som Geografien normalt har Brug for.

Listen over Ekspeditionerne og Begivenhederne i de arktiske Egne er langt fra fuldstændig og foregiver heller ikke at være det. En anden Ting er, at der utvivlsomt vil fremkomme visse Indvendinger mod Forfatterens Valg eller rettere sagt hans Undladelser, f. Eks. nævnes ikke Ivar Bardsson, Claudius Clavius, Pining og Pothorst, og der vil sikkert ogsaa kunne rejses Indvendinger imod Omtalen af de store Ekspeditioner.

Man eftersøger forgæves Territorialgrænsen mellem den norske

og danske arktiske Sektor, medens de tilsvarende Grænser mellem Sovjetunionen, De Forenede Stater og Kanadas Sektorer er indtegnede. Ligeledes bemærker man, at det eneste Navn, som i Østgrønland er anbragt paa Landet, er Eirik Raudesland, medens de gældende danske Navne, Kong Frederik VI's Kyst, Kong Christian IX's Land, Kong Frederik VIII's Land og Kong Christian X's Land ikke er anført.

Endelig forbavses man over, at Værket er trykt paa Tysk og Engelsk. Det havde været simplere og billigere at udsende en tysk Udgave og en engelsk Udgave hver for sig, bortset fra, at man vel tør gaa ud fra, at største Delen af de Mennesker, der beskæftiger sig med Geografi og specielt arktisk Forskning, behersker saavel det tyske som det engelske Sprog. Derved kunde der være fremkommet en Reduktion af Bogens Pris, som i hvert Fald for nordiske Købere vil forekomme saa høj, at Udbredelsen af dette overordentlig nyttige Værk i en beklagelig Grad maa blive begrænset.

Niels Nielsen.